

Scénické čtení a listování v knížkách – možná cesta dětí ke knížce, čtenářství a do knihovny [1]

Autor:

- [HUBATKOVÁ SELUCKÁ, Helena](#) [2]

Číslo:

- [2018, ročník 27, číslo 3](#) [3]

Rubrika:

- [Trendy v knihovnách](#) [4]

Klíčová slova:

- [scénické čtení](#) [5]

Odborná sekce:

- [Klub dětských knihoven](#) [6]

Začátek září patří v [Knihovně Jiřího Mahena v Brně](#) [7] tradičně semináři [Klubka dětských knihoven Jižní Moravy](#) [8]. A tradičně se regionální seminář stává celorepublikově zajímavou událostí. Nejinak tomu bylo v roce 2018, konkrétně ve dnech 4. až 5. září, kdy pozvání do Brna přijala Mgr. Emilie Zámečníková a připravila pro knihovnice dvoudenní seminář s názvem *Scénické čtení a listování v knížkách – možná cesta dětí ke knížce, čtenářství a do knihovny*.

Mgr. Emilie Zámečníková je pedagožka, lektorka, režisérka, autorka scénářů a odborných publikací, herečka. V roce 2017 obdržela Cenu ministra kultury za celoživotní přínos v oblasti uměleckého přednesu, neprofesionálního divadla a dramatické výchovy dětí a mládeže. Kromě Katedry výchovné dramatiky DAMU nebo recitačních přehlídek po celé republice ji můžete potkat také na seminářích v knihovnách.

Knihovny jsou podle ní pro scénické čtení ideálním místem. V podstatě žádná forma dramatické produkce (ať již mluvíme o divadelním představení či recitační přehlídce) se neobejde bez výchozího artefaktu – knihy.

Sama na úvod semináře uvedla, že nemá univerzální návod, jak na scénické čtení, ale že účastnicím nabízí svůj pohled, jak udělat ze scénického čtení v knihovnách zážitek. Seminář byl rozdělen do čtyř částí. V teoretickém úvodu se Mgr. Zámečníková zaměřila na cíle a východiska scénického čtení. Další dvě části byly věnovány praktické práci s textem a poslední (dobrovolná) se zaměřila na konzultaci konkrétních projektů, se kterými knihovnice do Brna přijely.

Na začátku celého setkání padla zásadní otázka: **Co je to vlastně scénické čtení?** Mgr. Zámečníková na ni odpovídá následovně: „Scénické čtení je přechodný žánr mezi četbou textu jedním či více herci a jeho jevištním inscenováním, podle potřeby používá jedné, či druhé metody. Pokud míním nazvat svou produkci scénickým čtením, měly by všechny použité prostředky, mluvní i mimoslovní, směřovat k představení knihy, nebo knih, kniha je na scéně ta nejhlavnější. Ideální je představení celé její podoby – žánru, jazyka a stylu autora i výtvarné stránky.“

Vše se také odvíjí od odpovědi na otázku, **čeho chceme při scénickém čtení v knihovnách dosáhnout:**

- motivovat diváka k přečtení (vypůjčení) určité knížky;
- pobavit, zaujmout, dojmout při scénickém čtení;
- propagovat knihovnu, představit knihovníky veřejnosti;
- vytvořit atraktivní pořad, který přiláká do knihovny více návštěvníků;
- představit autora, pomoci neznámým a začínajícím autorům;
- prodat knihu;
- upozornit na zajímavé překlady.

Celý projekt scénického čtení v knihovně knihovníky či knihovnicemi si můžeme představit jako **trojúhelník**. V jeho jednom vrcholu jsou naši **diváci** a otázky související s délkou čtení a udržení jejich pozornosti, zvolenými prostředky, možnými „rušivými vlivy“. Ve druhém jsou schopnosti a dovednosti **knihovníka** či knihovnice. Pro tuto osobu, která v sobě nese trochu herce, trochu vypravěče, trochu čtenáře, je těžké najít to správné označení. Musí v ní být tak trochu od každého něco. Třetí vrchol tvoří **scéna** – vhodné uspořádání prostoru, sebe sama, publika, zvolená opona (být i fiktivní), osvětlení, hudba a zvuky, doprovodné efekty (prezentace ilustrací apod.).

První den se po teoretickém úvodu Mgr. Zámečníková věnovala práci s Velkou pohádkou doktorskou z *Devatera pohádek* od Karla Čapka. Jednalo se o autorský koncept lektorky, kterým ukazovala účastnicím semináře, jak se dá scénické čtení připravit. Cílem bylo vyzkoušet si různé postupy, které se dají použít. Pracovalo se s hromadným čtením, skupinovým čtením i s několika sólovými hlasy.

[9]

Velká pohádka doktorská

Příběh Mgr. Zámečníkové definovala jako sérii nosných celků. V příběhu o Magiášovi se pracovalo se čtením rozděleným do hlasů a vstupovalo se do postav, v příběhu princezny Solimánské se využívaly živé obrazy, pohádka o Hejkalovi se dramatizovala, v pohádce o Rusalce si účastnice vyzkoušely rozdělení do postav, příběh o Vodníkovi byl nachystán jako sólové čtení s použitím podkresů. Pak už lektorka pracovala se samotným textem pohádky a na konkrétním textu účastnicím ukázala, jak jej upravit. Společné dílo se podařilo i částečně natočit, aby účastnice slyšely společné dílo a měly na seminář památku.

Druhý den byl výzvou. Pracovalo se s poezií. První den se hodně škrtalo v textu, druhý skoro vůbec. Mgr. Zámečníková předvybrala básně ze sbírky Shela Siversteina [Jen jestli si nevymejšlíš](#) [10] (Albatros, 2016). Klíčem k výběru byla otázka, čím bychom mohli publikum oslovit. Další (užší) výběr byl už na účastnicích semináře. Každý měl za úkol vytvořit si vlastní pásmo. V rámci přípravy se pracovalo se „čtením“ textu – jak číst verš, jak se vžít do role, prostřednictvím které postava promlouvá, jak zapojit celé tělo do vyjádření dané básně.

[11]

Práce s poezií

Ze zpětných vazeb:

- „Zaujal mě druhý den semináře, kdy se [lektorka] věnovala básničkám a tomu, jak se s nimi dá pracovat, jak je číst a jak je například seskládat do malého příběhu a tím dětem ukázat, že i básničky se dají číst jinak a dá se s nimi pracovat.“
- „Velmi přínosné pro mě nejen jako knihovnici dětského oddělení, ale i jako pro režisérku místních ochotníků. Tento seminář zcela naplnil moje očekávání. Bylo také velmi příjemné setkat se i s kolegy z jiných knihoven – bezva výměna zkušeností.“

Je scénické čtení cestou pro každého, kdo k nám do knihovny přijde? Je to cesta, jak zaujmout starší dětské čtenáře? Nebo způsob, jak jim při vlastní přípravě scénického čtení nabídnout možnost seberealizace? Může to být cesta i pro někoho jiného než jsou děti a knihovníci? Třeba pro seniory? Otázek bylo více než odpovědí. A přesně tak to má být.

Podrobněji se můžete do tématu položit v textech Emilie Zámečnickové, které vyjdou v první čísle časopisu [Tvořivá dramatika](#) [12] roku 2019 nebo v publikaci [Cesta k přednesu aneb Průvodce pro pedagogy a mladé recitátory](#) [13] (NIPOS, 2009).

Autorkou fotografií je Pavlína Lišovská z Knihovny Jiřího Mahena v Brně.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-3/scenicke-cteni-listovani-v-knizkach-mozna-cesta>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-3/scenicke-cteni-listovani-v-knizkach-mozna-cesta>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/hubatkova-selucka-helena>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-3>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/trendy-v-knihovnach>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/scenicke-cteni>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/odborne-sekce/klub-detskych-knihoven>
- [7] <https://www.kjm.cz/>
- [8] <https://www.kjm.cz/skipkdk>
- [9] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/439/hubatkova2.jpg>
- [10] https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=002627088&local_base=CNB
- [11] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/439/hubatkova1.jpg>
- [12] https://www.drama.cz/periodika/tvoriva_dramatika.html
- [13] https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=002028829&local_base=CNB